

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS DĖL
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 320
STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS IR 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Šiuo metu Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI) ūkio subjektams už teisės aktų, reglamentuojančių branduolinę saugą, branduolinės energetikos objektų, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinę saugą, radiacinę saugą verčiantis branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę, pažeidimus taiko poveikio priemones, nustatytas Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme. Dažniausiai VATESI praktikoje taikomos poveikio priemonės – privalomi vykdyti nurodymai pašalinti nustatytus branduolinės saugos, branduolinės energetikos objektų, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinės saugos, radiacinės saugos verčiantis branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais ir branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės pažeidimus, teikiami vadovaujantis Branduolinės saugos įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 dalimis ir Radiacinės saugos įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, 26 straipsnio 8 dalimi ir 28 straipsnio 19 dalimi (toliau kartu vadinama – Privalomi vykdyti nurodymai). Praktikoje šie pažeidimai nėra itin pavojingi, todėl skirti ūkio subjektų vadovams ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims administracinę nuobaudą, įtvirtintą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 320 straipsnyje (toliau – Administracinė nuobauda), kartu taikant Privalomą vykdyti nurodymą ūkio subjektams yra neproporcinga. Esant pavojingesniems pažeidimams, ūkio subjektų vadovams ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims būtų skiriamos administracinės nuobaudos, nustatytos Administracinių nusižengimų kodekso 322 straipsnyje, kartu taikant ūkio subjektams poveikio priemones, nustatytas Branduolinės saugos įstatyme ir (ar) Radiacinės saugos įstatyme.

Manome, kad Privalomi vykdyti nurodymai yra pakankama ir proporcinga poveikio priemonė (t. y., kartu su Privalomais vykdyti nurodymais, taikomais ūkio subjektams, ūkio subjektų vadovui ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, neturėtų būti skiriamos Administracinės nuobaudos), siekiant užtikrinti:

1. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 36² straipsnio 1 dalies 1 punkto („minimalios ir proporcingos priežiūros naštos. Šis principas reiškia, kad [...] poveikio priemonės ūkio subjektams taikomos tik tada, kai priežiūros tikslų negalima pasiekti kitu būdu (*ultima ratio*); poveikio priemonės yra proporcingos pažeidimo pobūdžiui ir juo padarytai žalai;“), 36⁸ straipsnio 1 dalies („Poveikio priemonės ūkio subjektui skiriamos atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes.“) nuostatų, taikomų ūkio subjektams, ir Administracinių nusižengimų kodekso 32 straipsnio 2 dalies („Administracinė nuobauda ir administracinio poveikio priemonė skiriamos vadovaujantis teisės viršenybės, teisingumo, operatyvumo, protingumo ir proporcingumo principais.“) nuostatų, taikomų ūkio subjektų vadovams ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, nuoseklų, sisteminių taikymą;

2. Privalomų vykdyti nurodymų, taikomų ūkio subjektams, ir Administracinių nusižengimų kodekse įtvirtintų administracinių nuobaudų, skiriamų ūkio subjektų vadovams ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, proporcingą taikymą – administracinės nuobaudos, skiriamos ūkio subjektų vadovams ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, vadovaujantis Administracinių nusižengimų kodeksu, būtų skiriamos tuo atveju, jeigu ūkio subjektams taikomi Privalomi vykdyti nurodymai yra nevykdomi nustatyta tvarka ir sąlygomis (Administracinių nusižengimų kodekso 322 straipsnis). Pažymėtina, kad atsakomybės neišvengiamumo principo įgyvendinimą užtikrina Branduolinės saugos įstatymo 47 straipsnis, kuris nustato VATESI teisę kartu su Privalomu vykdyti nurodymu skirti baudą juridiniam asmeniui (ūkio subjektui), jeigu juridinis asmuo (ūkio subjektas) nesilaiko teisės aktuose nustatytų branduolinės saugos, radiacinės saugos vykdant branduolinės energetikos srities veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, fizinės saugos reikalavimų ir

dėl to yra pažeidžiami radionuklidus sulaikantys ir (ar) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinantys barjerai ir (ar) į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumas viršija nustatytas normas, ir (ar) darbuotojų apšvitos dozės viršija nustatytas normas, taip pat kuris nesilaiko reikalavimų, atsirandančių dėl Lietuvos Respublikos prisiimtų tarptautinių branduolinio ginklo neplatavimo įsipareigojimų, ir tai yra susiję su dideliais branduolinių medžiagų kiekiais, apibrėžtais Tarptautinės atominės energijos agentūros;

3. tinkamą Tarptautinės atominės energijos agentūros saugos vadovo „Priežiūros institucijų vykdomi branduolinės energetikos objektų patikrinimai ir privalomų reikalavimų įgyvendinimo užtikrinimas“ (angl. *Regulatory Inspection of Nuclear Facilities and Enforcement by the Regulatory Body, Safety Guide No. GS-G-1.3*), 2002, 5.13 papunkčio nuostatos, kuri nustato, kad baudos dažniausiai turėtų būti skiriamos sunkaus pažeidimo, pasikartojančio mažiau sunkaus pažeidimo arba tyčinio pažeidimo padarymo atvejais (angl. *The use of penalties is usually reserved for serious violations, for repeated violations of a less serious nature and wilful non-compliance.*“), įgyvendinimą. Taip pat pastebėtina, kad pagrindinis poveikio priemonių branduolinės energetikos saugos srityje tikslas yra ne nubausti ūkio subjektą, o siekti, jog pažeidimai būtų kuo greičiau pašalinti. Taip pat yra svarbu per griežtomis poveikio priemonėmis nesudaryti tokios situacijos, kai ūkio subjektai stengtųsi nuslėpti pažeidimus. Užtikrinant, jog poveikio priemonės bus proporcingos, kartu užtikrinama, jog pats ūkio subjektas suteiks visą su pažeidimais susijusią informaciją ir bendradarbiaujant, pateikus Privalomą vykdyti nurodymą, pažeidimai bus operatyviai pašalinti, taip užkertant kelią atsirasti neigiamoms pasekmėms.

Tikslas ir uždavinys – užtikrinti, kad už mažiau pavojingus pažeidimus būtų taikomos švelnesnės priemonės ir už tą patį pažeidimą kartu su Privalomais vykdyti nurodymais, taikomais ūkio subjektams, ūkio subjektų vadovui ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, nebūtų skiriamos Administracinės nuobaudos. Siekiant įgyvendinti tikslą, siūlytina pripažinti netekusiu galios Administracinių nusižengimų kodekso 320 straipsnį.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 320 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) iniciatoriai – VATESI.

Įstatymo projekto tiesioginis rengėjas – VATESI Administravimo departamento Teisės ir personalo skyriaus vyriausiasis specialistas Edgar Lisica, tel. (8 5) 266 1566, el. p. edgar.lisica@vatesi.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Administracinių nusižengimų kodeksas ir Branduolinės saugos įstatymas, Radiacinės saugos įstatymas nustato skirtingas atsakomybės rūšis už tą patį ūkio subjekto pažeidimą, t. y., Administracinių nusižengimų kodekso 320 straipsnis įtvirtina Administracines nuobaudas, skiriamas ūkio subjektų vadovams ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, Branduolinės saugos įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 dalys ir Radiacinės saugos įstatymo 8 straipsnio 6 dalis, 26 straipsnio 8 dalis ir 28 straipsnio 19 dalis įtvirtina Privalomus vykdyti nurodymus už branduolinės saugos, branduolinės energetikos objektų, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinės saugos, radiacinės saugos verčiantis branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais ir branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės norminių ar kitų teisės aktų nevykdymą ar pažeidimą, taikomus ūkio subjektams.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma pripažinti netekusiu galios Administracinių nusižengimų kodekso 320 straipsnį. Įstatymo projektu siekiama užtikrinti, kad už mažiau pavojingus pažeidimus būtų taikomos švelnesnės priemonės ir už tą patį pažeidimą kartu su Privalomais vykdyti nurodymais,

taikomais ūkio subjektams, ūkio subjektų vadovui ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, nebūtų skiriamos Administracinės nuobaudos. Tai skatins ūkio subjektus neslėpti informacijos apie galimus teisės aktų, reglamentuojančių branduolinę saugą, branduolinės energetikos objektų, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinę saugą, radiacinę saugą verčiantis branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę, pažeidimus, operatyviau įgyvendinti su šiais pažeidimais susijusius prevencinius veiksmus (t. y., operatyviai nustatyti galimam pažeidimui kilti aplinkybes ir jas pašalinti).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Poveikis atitinkamai sričiai

Įstatymo projektas turės teigiamą poveikį branduolinės, radiacinės, fizinės saugos ir branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės užtikrinimui Lietuvos Respublikoje, kadangi už mažiau pavojingus pažeidimus būtų taikomos švelnesnės priemonės ir už tą patį pažeidimą kartu su Privalomais vykdyti nurodymais, taikomais ūkio subjektams, ūkio subjektų vadovui ar kitiems ūkio subjektų atsakingiems asmenims, nebus skiriamos Administracinės nuobaudos.

Poveikis valstybės finansams

Įstatymo projektas neturės poveikio valstybės finansams.

Poveikis fiziniams asmenims

Įstatymo projektas neturės poveikio fiziniams asmenims.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikis ūkio subjektų administracinei naštai

Įstatymo projektas neturės poveikio ūkio subjektų administracinei naštai.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas nėra susijęs su įtaka kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas nėra susijęs su verslo sąlygomis ir jų plėtra.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Patvirtinus Įstatymo projektą pakeitimams įgyvendinti kitų įstatymų pakeitimų rengti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos Valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatomis ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projektu terminai ir jų apibrėžimai nėra keičiami ar įtvirtinami.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „poveikio priemonės“, „privalomas vykdyti nurodymas“, „administracinės nuobaudos“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

2020-06-26

VATESI viršininkas

Michail Demčenko

2020-06-08

Administravimo departamento
Teisės ir personalo skyriaus
vyriausiasis specialistas

Edgar Lisica

2020-06-08

Valstybinės atominės energetikos
saugos inspekcijos
vyriausioji specialistė visuomenės
informavimui

Birutė Kiklytė-Jonutienė

2020-06-08

Energetikos ministerijos
Teisės skyriaus patarėjas

Nerijus Bieliauskas

2020-06-25